

Hölgyek az Álarcosbálban

Ma — pénteken — új beámulásban adja elő az operatársulat Verdi Álarcosbálját. Ez a Szegeden nemigen használatos kifejezés (itt inkább felújítást mondanak) azt rejti, hogy marad a színpadi keret, a díszlet, a jelmez és a rendezés, s marad a közreműködők egy része, de beáll néhány új szereplő, s az egész produkciót újra beállítják: a rendező, a karmester (ez esetben mindkettő Oberfrank Geza) újabb próbákön frissíti fel régebbi elgondolásait. A próbák ideje alatt az előadás két fiatal énekesnőjével beszélgettünk, mindketten először éneklük szerepüket.

Matkócsik Éva (aki Amélia lesz) 24 éves, Orosházán született, s a szegedi Tömörkény gimnáziumból (Berdál Valériától) kerül a Zeneakadémiára, ahol **Kutrucz Éva** növendékeként végzett 1988-ban. Ekkor szerződött Szegedre. Első évadjában a Hoffmann meséiben Giulietát énekelte németül — itt-hon mindössze egyetlen alkalommal, a turnén tízszer. Igazi bemutatkozása a Don Giovanni idei felújításához fűződik, Donna Annát énekelte — igen kedvező visszhanggal.

— **Elég súlyos szerepekkel kezdte.**
— Ezekre alkalmas a hangom. A Don Giovanni előadás alatt bizony eléggé elfáradtam, mert mindvégig teljes hanggal énekeltem. Most tanulom csak, hogyan lehet spórolni. Másrészt ez a szólam egy kicsit magas is a hangomnak. Csak háig megy ugyan föl, de a fekvés, a „lágé” igen magas.

— **Van, aki azt vallja, például Gregor, hogy a próbakon is végig hanggal kell énekelni, hogy a szerep „beüljön” a torokba...**
— Igen, de nem két hó-

napig, délelőtt-délután, és rengeteg ismétléssel!

— **Miért éppen Szegedre jöttél?**
— Egy fiatal művésznek hasznos, ha vidéken kezd, mert több az idő a műhelymunkára, s több lehetőséget kap jelentősebb szerepekben.

— **Mit fogsz énekelni jövőre?**

— Még nem tudom, úgy hallottam, jótsszuk a Parsztheusz-életet, abban szívesen énekelném Santuzbát...

— **Tanulás, Versenyzés?**
— Kutrucz Évához járok vissza Pestre. Versenyezni szeretnék. Tavaly voltam Bécsben, a Belvedere-versenyben, ahol az utolsó fordulóig jutottam. Meg is hívtak a japánok egy koncertre Szöulba, de aztán összevessztek a dél-koreaiakkal, s így végül kútba esett a dolog.

— **Merényi Nicolette** (Oscar) ugyancsak 24 esztendő, szintúgy Berdál Valériánál kezdett énekelni, s a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola szegedi tagozatán végzett. Utána lett a színház énekkari szólistája. Első sze-

repé a Várnász nyoszolyolánya volt, majd kisebb feladatok mellett elénekelte a Carmen Frasquitáját, és a Szerelmi bájjal Gianettáját. Ő is régi tanárához, „Valikához” jár vissza néha, tanulni.

— Sajnos, csak egy előadást fogok énekelni, a másik elmarad az orvoskongresszusi gálakoncert miatt.

— **Oscar elég hálás szerep.**

— Hálás, de nehéz. Sok mutató, de kényes „állás” van benne. Ha ezek sikerülnek, akkor minden rendben, de ha nem, nagyot lehet bukni. Az első felvonás fináléjában például egyedül kell tartanom egy magas cé-l.

— **Az énekkaron és a felforrott szerepeken kívül hol és mit énekelte még?**

— Rengeteget haktiztam, operát, operettet, musicalt, sanzont, táncdalt énekeltem, felléptem a Szeged-bárbán. Egyrészt, mert szeretek énekelni, másrészt, mert kell a pénz.

— **Hány haktizt keresed meg az egyhavi színházi fizetésedet?**

— Úgy két-hárommal. Sajnos, az idén az adózás miatt alig kérnek a vállalatok műsorokat.

— **Vannak már terveid a jövő évadra?**

— Gregor Józseffel együtt lépünk föl május 28-án a Szerelmi bájjalban, még egy kis kettősünk is van. Remélem, a későbbiekben is gondol majd rám...

M. T.

A Bibó-konferencia programja

Ma délután 2 órakor nyitják meg a szegedi József Attila Tudományegyetem aulájában (Dugonics tér 13.) a **Bibó István Emlékbizottság** szervezte konferenciát. A politikai ideológiák mai magyarországi helyzetével és lehetőségeivel foglalkozik **Körössényi András** „Az ideológia szerepe a politikai tagoltság kialakulásában”, valamint **Molnár Gusztáv** „Milyen politikai irányzatok lehetségesek a mai Magyarországon?” című előadásában. **Biró Zoltán** „Harmadik út — magyar út?” címmel tart előadást. Este nyolc órakor „Ez egy inkvizíció” címmel **Siflis Zoltán** és **Csorba Béla** mutatja be dokumentumfilmjét, amelyet a vajdasági magyarokról/magyarokkal forgattak. (Megjegyzendő, hogy a program-sorozat mindenki előtt nyitott; a szervezők egyik célja éppen az, hogy minél szélesebb körben ismertessék meg az eddig korlá-

tok közé szorított törekvéseket.)

Május 13-án, szombaton délelőtt 10 órakor **Bibó István** domborművét avatják fel a JATE központi épületében. Utána **Borbándi Gyula** a „magyar harmadik útról” tart előadást. Délután — 14 órakor — **Kende Péter** beszél Bibó eszméiről, majd **Szabó Miklós** ugyanezen témakörben — „Harmadik út tegnap és ma” címmel. A Bibó-émlékkonferenciát 18 órakor **Lengyel András** irodalomtörténész nyitja meg a Fekete Házban. Ugyanezen napon — szombaton — este fél kilenckor az egyetem aulájában a Liszt Ferenc Zene-művészeti Főiskola művész-tanárjai Bartók-hangversenyt adnak.

A rendezvénysorozat harmadik napján, május 14-én (vasárnap), 9 órától — változatlan helyszínen — „Zsákutca, vagy megkészt fejlődés?” összefoglaló címmel, értelmezik — előadás-

sorozat és vita formájában — az 1948 utáni magyar politikai-társadalmi (vissza-)fejlődést. **Bilecz Endre** „Új torzulások és régi történelmi zsákutca”; **Dénes István Zoltán** „Jövőképek és ellen-ségképek”; **Szalai Pál** pedig „Zsákutca vagy megkészt fejlődés jellemezte-e a magyar társadalmat 1948 után” című előadásával; délután — 14 órakor — pedig — először **Juhász Pál** „Egyoldalú polgárosodás”, később **Pető Iván** „Polgárosodás, polgári restauráció, közép-osztályosodás”, végül **Szalai Júlia** „Új típusú társadalmi feszültségek a 80-as évek Magyarországon” című beszélyével járul hozzá a konferencia sikeréhez. (Minden, e háromnapos rendezvénysorozattal kapcsolatos kérdést, problémát, információt a JATE közművelődési titkársághoz lehetséges jelezni, melynek címe: 6720 Szeged, Dugonics tér 13. Telefon: 24-022/48.)

Az első Zenit-könyv

Most — Punte — Hid

Több értelmű idézőjelek között az új könyv címe: **Most — Punte — Hid**. Alcíme: a Tiszatáj kelet-európai szemléiből. Ime, az idézőjelek egyik mondanivalója: nagyon is jól emléksünk, hogy a régi Tiszatáj címlapján szerepeltek, akkoriban még talán egyszerűen grafikai-tipográfiai jelekként.

Tegnap a Móra kiadó vezetőinek — **Sziládi János** igazgató, **Kalász Márton** költő, irodalmi vezető, **Bazsó Márton** igazgatóhelyettes — jelenlétében a kiadó Szegeden működő szerkesztőségének vezetője, **Annus József** mutatta be az első Zenit-könyvet az újságíróknak. Jó egy évvel ezelőtt — amikor a Móra megmentette-átvette a **Kincskeresőt** is — kezdte meg munkáját **Annus a Zenit Könyvek** nevű kiadói műhely „egyszemélyes hadserege”. Úgy is, mint volt Tiszatáj-főszerkesztő-helyettes; aki ma, mint köztudomású, immár a régi-új Tiszatáj főszerkesztője. A pikantériát (bár szívesebben mondjuk a történetek reményteljes változásnak) dúsíthatjuk: már a Zenit Könyvek létrehozásakor elhatározták, hogy a legelső kiadványa e most kézbe vehető könyv lesz. Amelybe a szerkesztő **Olász Sándor** (a régi, meg a régi-új Tiszatájnak is szerkesztője) másfél évtized Tiszatáj-számainak két rovatából (**Most — Punte — Hid, Kelet-európai Néző**) válogatta a legértékesebb írásokat. Amelyek oly korban kaptak először nyilvánossá-

tásával) szűnt meg ez a műhely, amikor a legnagyobb szükségük lett volna e népeknek a szóértésére.

A Szegedi Nyomdai dicsőreón tetszetős küllemű, felbecsülhetetlen belső értékű, szerkesztetileg világosan tagolt, olvasmányos könyv önmagában is: a remény. Talán az írók a szomszéd népek irodalmáról, az elemzések és korabeli híradások az ottani kulturális élet jelenségeiről — akkor is, amikor a Tiszatájban megjelentek; s most is, hogy könyvben — megadják nekünk az **Illés Gyula** által 1974-ben megvilantott „szabványos reményt”: „... hogy az emberiség általában észreter: különbözőségeiből nem ellentét lesz, hanem hasznos kiegészülés; üdvös béke tehát. Hogy ebben nekünk is résznünk lesz. Hogy ezáltal nem ártalmas, hanem jóakarató külső erők terelnek bennünket.”

A Zenit-könyvek szerkesztője, **Annus József** ismertette a tájékoztatót a kiadó további terveit is. Még az idén **Medvelakodalom** címmel adják ki **Szilágyi Domokos** gyerekeket, s ugyanakkor a gyerekek örülhetnek a szép képekkel illusztrált, **Nem vagyok macskák** című kiadványnak, amely egy Ausztráliában megjelent könyv fordítása és a coala medvékről szól.

S. E.

A Próbátársulat mágiája

A Bartók művelődési központ előcsarnokából az alagsori büfé felé indítják az egybegyűlteket. Jobb felé engednek a reflexnek (arra a sötét), de mégsem arra terelődünk. Az udvar felől ugyanis zene „szólt meg”. A földön gyertyák égnek, mintha egy közeljött közpör felé mutatnának átjárót, keresztet mentén. Gregorián dallamok sugallnak valami sejtelmességet. Kizűkenésre lehet számítani jelenvalóságunkból és valami sötét alámérülésre... Erre leginkább azok lehetnek elkészülve, akik Ghelderode nevét, drámat is ismerik.

Egy szuterén infernói széjelsége mentén botorkálunk tovább, befelé az alsó épület szobáskájába. Rémes rumli... Észre sem vesszük, már javában benne vagyunk az előadásban. Átléptük a zenekari árok Rubikonját, a rivalda szakadékát — néző és játszó között. Andrzej Wajda, a filmrendező mondta egyszer: úgy képzelne el színházat, hogy a kis társulattal becsöngetnének az emberekhez a lakásaikba. Ennyire fontos ma, hogy a színház egészen közel menjen az emberekhez, hogy megszólítsa, aktivizálja a befogadót. Hogy közülük legyen egymáshoz!

Néma tanú vagyok; a figyelem szerzetése. A szegedi Próbátársulat, a már illusztrált fura teret vette birtokába a Vörös mágia című játék előadására. Két oldalról a nézők szorítják össze a teret, fentről pedig kotlák, kolompok, palacsintasütők, szűrők, sziták, biciklikerek, irrigátor és mi-egyéb lóg alá.

A házagságok nagy anatómusa, ez a kölcsönös, ingerlő belga gnóm, Michel de Ghelderode jól belemez a mai ember jelkületébe is... El-eltalálja az ideget...! Milyen kínos, ahogyan szövédik az ármány, karnyújtásnyira tőlünk. Szinte kényszerűnk lenne, hogy beleszóljunk, mint a régi vásári komédiákban, de nem merünk. Csak vihorászunk, ha lehet. De hát érdemes szólni? Megérdemli az a buggyant és kapzsi Hieronymus, hogy szánjuk?

Nem! De nincs más sem, akivel azonosulást kereshetnénk a játékban. Mindenki gyalázatos. Nyilvánvaló: az ördögnél vagyunk vendégségben, itt a földön.

A sokáig rejtőzködő flamand író — aki rokonságot tart Maeterlinck azüros költőiségével, de egyenes ágon örököse a pokol-piktör mester Hieronymus Bosch látomásainak is — ilyeneket kérdezett — és vele mi, maiak: biztos-e, hogy nincs szembesülni valónk az emberi ocsmányságok ama modelljével, amibe itt be-tessékelnék bennünket?

Jelentem — a foglalmam, sincs mennyire figyelmes — utókornak, a szegedi Próbátársulat tett egy értékelhető lépést a színház igazi magáratallálása felé. Megeszt a mágikus bűvölet. Ha mindent elfelejtene is az előadásról, évek múlva is biztosan fogok emlékezni arra, ami a végén történt. Úgy tűnt, vége az előadásnak... Kis közönség — kis taps... Nem is „jöttek ki” a játszószök... Hiányoltam is ma-

gamban az ötletes tapsrendet, immár kifelé botorkálva. Ekkor valami olyasmi történt velem, amit nem lehet néven nevezni. Drámai hatásában felülmúlta mindazt, amiben addig részem volt.

Gyilkos hidegvérrel eltervelt rendezői ötlet: egy vízió élőképe fogad az átriumban... Ha most jöt akarok a produkciónak, nem mondom el semmi többet róla. Próbálhassa ki más is az ősi, félelmes borzongást, amit — jobb szó hiján — katarzisznak szoktunk nevezni...

Pleskonics András

A Próbátársulat Színházi Hétvége címmel előadás-sorozatot tart a Bartókban: pénteken este 6-kor Nádás Péter: Temetés; este fél 9-kor ismét Ghelderode: Vörös mágia című művét adják. Szombaton 6-kor Jonesco: A kopasz énekesnő, vasárnap este 7-kor Albee: Nem félünk a farkastól című darabja szerepel a programban.

„Napkelet ifjainak dobogó paripái...”

— 1996-ban lesz ország-alapításunk ezerszázadik évfordulója. Ez a nevezetes dátum adta az ötletet ahhoz, hogy az Opusztaszeri Nemzeti Emlékparkot egészítsük ki az élő múlt bemutatásával. Oshonos házi-állatok parkját tervezzük, hanem az állatok ridegtartásával, tenyésztésével honfoglaláskori állapotot hoznánk létre.

— **Miért vállalja magára mindezt az idegenforgalmi hivatal?**

— A mi feladatunk Csongrád megye idegenforgalmi lehetőségeinek felfedezése és azok kiaknázása, a fogadási feltételek megteremtése. A nemzeti emlékparkban már most is 200 ezer látogató fordul meg évente. Várható, hogy ez a szám az említett évfordulóra jelentősen megnő majd. De túl az üzleti szempontokon azt is fon-

tosnak tartom, hogy mindenki — különösen az ifjúság — jobban ismerje történelmi emlékeinket, a népelet tárgyi környezetét. Ezt segítenénk az elődöket körülvevő állatfajok bemutatásával.

— **Milyen tervek készültek?**

— Minthogy szokatlan feladatról van szó — hiszen nehezen rekonstruálható korabeli épületeket kellett tervezni —, arra gondoltunk, a friss szemlélet, az eredeti látásmód segíthet ebben a munkában. Ezért az Ybl Miklós Műszaki Főiskola végzős hallgatói körében hirdettünk pályázatot a tervezésre. Nyolc kollektíva jelentkezt meg, s a legértékesebbek közül a legjobbat végül Babinszki Tünde, Nagy József és Maczák József tervanyaga lett. Külön örülhetünk annak, hogy Nagy József személyében

szegedi tagja is van a tervezőcsoportnak.

— **Hogyan fest majd az állatpark?**

— 350 méteres futtató-pálya várja a lovakat, a körbeszárt terület közepén gómbakúttal. Köréje épülnek az istállók, hodályok és karamok a szürke marhák-nak, rackajuhoknak és bivalyoknak. Műhelyek állnak majd azoknak a mesetersegeknek a bemutatására, amelyek hozzátartoztak ehhez az életmódhoz: a szígyártó, fazekas, fafaragó munkája már akkoriban nagyon fontos volt. Az állatok tartására szolgáló építmények szerfás szerkezetűek, nádfödésűekkel, alföldi tájjelleghez igazodnak, de a többi épület is a környező tanyavilág formakincséből merít.

— **Jövőbeli terveik?**

— Az állatpark létrehozása egy nagyobb elgondo-

lás része. Remélve, hogy a Fesztivál-körkép is a helyére kerül egyszer, azt szeretnénk, ha az esetleg messziről ide látogató csoportok a körkép megismerése előtt és utáni időben sem unatkoznának. Szakszerű idegenvezető kísérné őket végig. Akinek kedve tartja, bivaly húzza székére ülhet majd, vagy kerékpárt kölcsönözhet a környék bejárásához. A vendégek fogadására, ellátására már elkészült a kemping és a csárda. Persze ahhoz, hogy mindez létrejöjjön, még szükség lesz úgy tízmillió forint-ra is.

Ha tehát Árpád vezér szobra néhány év múlva „körültekint” lépcsős-oszlopos emlékműve csúcsáról, remélhetőleg olyasmit is lát majd, amit honalapítóknk láthatott tizenegy századdal ezelőtt, s amit három lelkes tervező most újraálmodott.

Nilas Péter